

REISVERSLAG

ARDEA IS EEN REGIONALE NATUURPUNT - VOGELWERKGROEP ACTIEF IN ANTWERPEN ZUID | HOBOKEN-KIEL-WILRIJK-EDEGEM-HOVE

VOGEL-4-DAAGSE GRONINGEN 2-5 JUNI 2016

Nieuwe natuur in Noord-Nederland

Gidsen: Luc Van Schoor (ARDEA) en Dick Schoppers (WAD)

Begeleiding: Joris Van Reusel en Kathy De Lange (ARDEA)

Deelnemers:

AUTO 1 / Fons Toekie Philip Joris D.B.

AUTO 2 / Luc Sonja Karl Karel

AUTO 3 / Marc Peter Marnix Bart

AUTO 4 / Stefaan Mia Kathy Joris V.R.

AUTO 5 / Michel Johan Maarten

ardea@hobokensepolder.be
www.hobokensepolder.be
www.zuidrand.be

VERSLAG

ARDEA IS EEN REGIONALE NATUURPUNT - VOGELWERKGROEP ACTIEF IN ANTWERPEN ZUID | HOBOKEN-KIEL-WILRIJK-EDEGEM-HOVE

VOGEL-4-DAAGSE GRONINGEN 2-5 JUNI 2016 GIDSENKLAP

...

Subject: terugblik op een boeiende en vogelrijke ARDEA vierdaagse Groningen

Dag Luc, Joris en Kathy,

(...)

Vond het erg leuk om met jullie op stap te zijn, wat een energie en deskundigheid zit er in de groep en het was zeer gezellig, dit ook namens Eelke.

138 soorten is natuurlijk een ongelooflijk aantal, volgens mijn herinnering hebben jullie ver uit het hoogste aantal van de groepen waar ik mee op stap ben geweest.

Was wel verrast door de vele foto's, heb niet gemerkt dat ze genomen werden, en dat was goed te zien volgens mijn partner want ik stond er precies zo op zoals ik ben.

Ben wel heel benieuwd naar de digitale versie.

En mochten jullie nog eens een keer naar Drenthe willen komen dan ben je van harte welkom, we hebben twee slaappleatsen.

Groetjes,

Mede namens Eelke

Dick

Subject: terugblik op een boeiende en vogelrijke ARDEA vierdaagse Groningen

Beste Dick ,

Ik hoop dat je de selectie foto's via Wetransfer goed hebt ontvangen.

Er zijn zeer veel foto's gemaakt door een zevental deelnemers, van vogels, zoogdieren, landschappen en mensen. We zijn ze nog aan het verzamelen samen met de verslagen zodat we alles kunnen bundelen tot één eindverslag dat zal verschijnen tegen de reünie, vermoedelijk in augustus.

Het was voor mij en voor andere deelnemers een goed bezette en vrij vermoeiende vierdaagse omdat van in de vroege ochtend tot 's avonds laat vogels werden gespot.

Het was alles bijeen een onvergetelijke reis met uiteindelijk 138 vogelsoorten en prachtige waarnemingen op de koop toe.

De ARDEA deelnemers waren dan ook zeer lovend over het programma , de accommodatie en de gidsen. Dat jij en je zoon Eelke een belangrijke rol speelden is een bewijs dat mijn keuze de juiste was.

We zullen je later nog een digitale versie van het verslag bezorgen.

Ondertussen wil ik je nog in eigen naam van harte bedanken voor je inzet, je kunde en spontane medewerking.

Vriendelijke groeten,

Luc & Sonja

ardea@hobokensepolder.be
www.hobokensepolder.be
www.zuidrand.be

VERSLAG

ARDEA IS EEN REGIONALE NATUURPUNT - VOGELWERKGROEP ACTIEF IN ANTWERPEN ZUID | HOBOKEN-KIEL-WILRIJK-EDEGEM-HOVE

**VOGEL-4-DAAGSE
GRONINGEN
2-5 JUNI 2016**

DAG 1

Donderdag 2 juni—voormiddag

Om 7u25 staat iedereen paraat aan 't Spant/Wilrijk met grijs maar droog weer. Wat een opluchting na de regenbuien van de voorbije dagen !!

Na kennis gemaakt te hebben met de deelnemers (die van maar liefst 8 verschillende Natuurpuntafdelingen komen) begroeten de gids, Luc Van Schoor, en de leiding, Joris Van Reusel en Kathy De Lange, het gezelschap.

Luc vertelt in een korte uiteenzetting wat de plannen zijn van deze eerste dag, terwijl Joris aan elke chauffeur een bundel overhandigt met nuttige info en documentatie.

Elke deelnemer krijgt door Kathy zijn chauffeur toegewezen, en om 7u50 start de colonne richting Utrecht. Onderweg wordt onze eerste ooievaar op paal gespot, en aan onze eerste stop, het tankstation Eemakker, vliegt een lepelaar boven ons hoofd, het sein om nog andere waarnemingen op te sommen : visdief, buizerd, zwaluwen ..

Om 10u05 bereiken we Harderbroek. Harderbroek is een 270 ha groot natuurgebied vol vogels en bloemen. We starten met een bezoek aan het uitkijkpunt "Biezenburcht" dat op een heuvel werd gebouwd. Van daaruit hebben we een prachtig zicht over het moeras en een zee van gele moerasandijvie die in fel contrast staat met het blauw van het water en de lucht. Hier is het speciaal uitkijken naar de Krooneend – die we ook vinden – en de kers op de taart zijn 2 zeearenden naast elkaar zittend op de takken van een dood boompje. Hier volgen nog enkele waarnemingen : de roep van de waterral, de koekoek, grote zilverreiger, kleine karekiet, zanglijster, merel, zwartkop ...

Om 10u35 verplaatsen we onze auto's naar de parking Harderbroek en starten onze eerste wandeling. We lopen langs het laarzenpad dat ons leidt door moerasgebieden vol vogelgezang en bloemen, tot de knappe vogelkijkhut aan de rand van open water. We noteren hier o.a. grote zilverreiger, baardmannetje (9 exemplaren, aub !), nachtegaal, knobbelzwaan, fuut ... er is werk aan de boeg voor Peter, die de lijst met waarnemingen bijhoudt ...

Plots grote opwindig ! Midden in de plas zien we een pracht van een zeearend en vijfje bruine kiekendief in één beeld op enkele metertjes van elkaar zitten. De kiekendief begint te vissen maar wordt weggejaagd door een meeuw die hem zijn visje niet gunt maar ons terwijl wel vergast op een onverwacht spektakel.

Om 12 uur staan we terug op de parking en rijden we richting Bezoekerscentrum De Wieden. Op het stukje naar Kampen is er vertraging door een speciaal transport met name "rijdende afzetting" die voor een fameuze file zorgt ... maar dat weten onze chauffeurs verstandig te omzeilen (aan een goed verstaander...) en gelukkig maar want het is inmiddels 12u20 geworden en onze afspraak in het théeschenerij is om 12u30. Ai, aan Kampen staat de brug naar omhoog, maar niet getreurd : we nemen van de gelegenheid gebruik om nog rustig de omgeving af te speuren naar specialekes ... en die zijn er ! De verrassendste is de ijsvogel die we horen aan het vijvertje van een privé-tuin. De hefbomen gaan terug open en we zijn pas de brug overgereden of WHAOUW ! ... net naast onze auto : mannetje bruine kiekendief op 1 m van de grond vliegend. Wat een verrassing ... daar hebben we uiteraard geen kijker voor nodig ... we vergeten zelfs naar onze foto toestellen te grijpen !!!

Onderweg strooien de wegenwerken nog wat roet in het eten, en met een kleine vertraging komen we aan het Bezoekerscentrum De Wieden (bij Sint-Jans klooster) aan. We staan vol bewondering voor de huisjes met bloemen- en vlinderrijke tuinen die langs het pad staan tussen de parking en de théeschenerij. Daar halen we onze pick-nick boven - en óf die ons smaakt ! ... En nu geef ik de fakkel over aan Marnix.

Sonja Van Kerckhove

ardea@hobokensepolder.be
www.hobokensepolder.be
www.zuidrand.be

ARDEA IS EEN REGIONALE NATUURPUNT - VOGELWERKGROEP ACTIEF IN ANTWERPEN ZUID | HOBOKEN-KIEL-WILRIJK-EDEGEM-HOVE

**VOGEL-4-DAAGSE
GRONINGEN
2-5 JUNI 2016**

DAG 1

Donderdag 2 juni—namiddag

Rond de middag kwamen we aan in het bezoekerscentrum van het natuurgebied “De Wieden”. Een gezellige plaats om onze picknick te verorberen. Hier werd ons lijstje met waarnemingen verder aangevuld.

Eén van de blikvangers waren de broedende zwarte sterns. Onze fotografen konden er niet genoeg van krijgen. Het zal ongetwijfeld heel wat mooie beelden opleveren.

Van daar trokken we naar de vogelkijkhut in Auken. Toen we met zijn allen in de ronde kijkhut stonden was er nog weinig plaats over. We moesten enkele rondjes draaien om iedereen de kans te geven om rondom rond een goed zicht te hebben over het gebied. Hier hadden we waarnemingen van purperreiger, grote zilvereiger en aalscholver op hun broedplaats.

Alvorens naar ons logement te rijden, hadden we nog een laatste stopplaats, nl. de mooie vogelkijkhut in het natuurgebied Diependal. De hut is bereikbaar via een tunnel. In de kijkhut zelf hadden we het gezelschap van een koppel boerenzwaluwen die er nestelden. Vanuit de kijkhut hadden we een prachtig zicht op de roodhalsfuten. Hier broeden maar liefst drie koppels. Op deze plaats komen de roodhalsfuten ieder jaar tot broeden. Andere leuke waarnemingen in de buurt waren wilde zwaan, geelgors, gele kwikstaart, veldleeuwerik, kneu, grote lijster en havik.

Eens aangekomen in onze prachtig gelegen verblijfplaats “De Hondsrug” worden we goed ontvangen. We kunnen weldra aanschuiven voor een heerlijke maaltijd. Hier maken we ook kennis met Dick, de plaatselijke gids die ons de komende dagen op sleeptouw zal nemen. Na deze goed gevulde eerste dag, hebben we nog heel wat om naar uit te kijken!

Marnix Lefranc

**VOGEL-4-DAAGSE
GRONINGEN
2-5 JUNI 2016
DAG 2
Vrijdag 3 juni—voormiddag**

De meesten hebben voor het ontbijt al een (stevige) wandeling gemaakt in het Noordlaarderbos. In dit gemengde bos werden onder andere waargenomen: boomklever, appelvink, gekraagde roodstaart en roodborsttapuit. Ook een ingang van een dassenburcht werd opgemerkt vanaf het wandelpad.

Na het ontbijt en het maken van ons lunchpakket vertrekken we met onze plaatselijke gids Dick richting Slochteren, dat ten oosten van Groningen ligt. De eerste stop is ter hoogte van het kruispunt van Slochterdiep en de Hooilandsweg. Deze laatste lopen we een eindje af wat waarnemingen oplevert van visdief, zwarte stern, grote zilverreiger, lepelaar en steltkluut op nest! Ook worden oa kleine karekiet en rietzanger gehoord. De stand van de zon speelt ons parten en dus wordt beslist terug te gaan en verder te wandelen langs het Slochterdiep zodat we zijlicht hebben in plaats van tegenlicht. We hebben nu zicht op enerzijds het Dannemeer naar het noorden, met waarnemingen van oa rietgors, bosrietzanger, overvliegende roerdomp en ree, en Woudbloem naar het zuiden waar we ook de zomertaling en kleine plevier ontdekken. Het is volop genieten van de mooie waarnemingen en het lekkere zonnetje, na een mistige morgen is het ondertussen al lekker warm geworden.

We rijden door naar de Slochtermeenteweg, midden in het natuurgebied Dannemeer. Hier zien we ooievaar, gele kwikstaart en veldleeuwerik. Na een verplaatsing van ongeveer 800m, te voet of met de auto, hebben we een uitstekend zicht op meerdere koppels geoorde fuut met kleintjes! Ook verschillende eendensoorten (slobeend, kuifeend, tafeleend, smient en zomertaling) worden waargenomen alsook de witwangstern. Door de telescoop kunnen de grutto en groenpootruiter met moeite worden herkend.

Het is ondertussen al na 12u en dus gaan we op zoek naar een café in Slochteren, maar al vlug blijkt dat dit niet evident is: noch onze gids noch de lokale bevolking kan ons de weg wijzen naar een horeca gelegenheid. Uiteindelijk, na opzoeking via de smartphone, belanden we in cafetaria/frituur De Jachtweide. De capaciteit van het terras wordt al snel verdrievoudigd, tafels en stoelen worden aangebracht, wat ons toelaat gezamenlijk ons zelf klaargemaakt lunchpakket te verorberen. Vermits dit voor iedereen volstaat wordt de lokale "specialiteit", de eierbal, niet besteld. (En blijven we dus met de vraag zitten wat dat nu juist is).

Karl Van Lierde

ARDEA IS EEN REGIONALE NATUURPUNT - VOGELWERK GROEP ACTIEF IN ANTWERPEN ZUID | HOBOKEN-KIEL-WILRIJK-EDEGEM-HOVE

**VOGEL-4-DAAGSE
GRONINGEN
2-5 JUNI 2016
DAG 2
Vrijdag 3 juni— namiddag**

Vrijdag 3 juni 13 u-19:30 verslag van een late roeping ...

De "jachtweide" in Slochteren. Plots hebben we allen ineens de snor gezien. Ik had er echt een ander idee van. zo groot en dik en blauw-wit gestreepte buik, maar wel een geweldige snor, daar was iedereen het over eens. Na enkele eierballen en andere locale collaties, aan zetten de auto's koers naar 't Roegwold- een andere kant van hetzelfde twee jaar jonge natuurgebied Dan-nemeer Vele hectaren groot weideland 30 cm afgraven, draineren en verbinden met sloten en beken, en met de Hunze, dit alles overgoten met ruime subsidies van Europa, ter compensatie van boers' verlies, en je hebt een prachtig nieuw natuurgebied. Onze kundige vogelaars hebben tot nu toe en met de middag erbij precies 130 soorten gespot. Faut le faire. We hadden oren en ogen te weinig voor de schattige families van geoorde fuuten, meer dan veertig werden er waargenomen. Vervolgens minstens vijf nesten Witwangsternen, om maar te zwijgen over de kievieten, veldleeuweriken, grutto's, steltkluten en andere kluten, bontbekplevieren, enz... Dat deze overweldigende waarnemingen niet alleen over begaande paden ging maar (volgens sommige in te verspreide slagorde) ook over het geweldige vlonderpad dat ons dichterbij nesten en vogels bracht, maakte alles nog boeiender.

Dan werd er koers gezet naar een agrarisch gebied waar we grauwe, blauwe en bruine kiekendieven aan het werk konden zien. In de verte, boven een roggeveld, vloog een sierlijk koppel grauwe kiekendief. Het was een beetje in rondjes draaien, maar de korven in het veld vonden we niet en net toen we dachten dat we er dichterbij raakten dreven ze verder af

Tenslotte, bracht Dick Schoppers ons naar het gemaal in het Onnerpolder dat samen met de Oosterpolder één natuurgebied vormt. Een gebied dat probeert de belangen van landbouwers, natuurbeschermers en vogelaars te verzoenen en te behartigen. Boeren krijgen van de provincie grond waarop vee kan grazen op voorwaarde dat ze laat maaien om zo de nesten en voedsel, verrijkt door de mest van het vee, van de broedvogels te beschermen en het broeden te stimuleren. Door grootscheepse investeringen in waterbeheer krijgt de Stad Groningen minder overlast van overstromingen, terwijl het vogelbestand er wel bij vaart. Vanaf de betonnen gemaaltribune en bij lagere zon zagen we steltkluten prachtig sierlijk dalen, grutto's rondpikkelen, kiekendieven zweven en vogelaars genieten.

Dan maar terug naar het vriendelijke en bebloemde Natuurvriendenhuis De Hondsrug voor een stevige maaltijd.

Mia Vermandele

**VOGEL-4-DAAGSE
GRONINGEN
2-5 JUNI 2016**

DAG 3

Zaterdag 4 juni—voormiddag

Verslag excursie Fochteloërveen

In de voormiddag trekken we samen met onze Nederlandse gids Dick naar het hoogveen gebied Fochteloërveen: een 2.500 ha groot natuurgebied op de grens van de Nederlandse provincies Friesland en Drenthe. Het gebied is een Natura 2000-gebied en is aangewezen als wetland volgens de conventie van Ramsar.

Onze wandeling start op één van de parkings. Voor we vertrekken geven Luc en Dick nog wat uitleg over deze hoogveenparel. Luc vertelt ons dat we hier zeer waarschijnlijk paapjes gaan zien. En van Dick vernemen we dat het gebied is ingedijkt om het water zoveel mogelijk bij te houden. Die maatregel is nodig om de unieke en zeldzame veenbiotoop in stand te houden.

Het is alweer een prachtige dag. Iedereen staat te popelen om het natuurgebied te verkennen. We zijn nog maar net vertrokken of we vinden al rupsen van de grote beer. Wat verderop zien we baltsende graspiepers, alarmerende roodborsttapuiten en rond vliegende kneu's. Het eerste paapje wordt gespot op een plek waar het wandelpad een scherpe bocht naar rechts maakt. De groep houdt even halt en speurt de omgeving af. En dan doet Peter een fantastische ontdekking. Op een paar kilometer spot hij een vliegende zwarte ooievaar. Ondertussen laten de paapjes zich meer en meer zien. We noteren in totaal 9 ex. Naast graspieper was vooral de boompieper een algemene verschijning.

Na een stop van 10 minuten wandelen we verder langs de vochtigere delen van het gebied. In de verte vliegt een bruine kiekendief en iemand zag een heikikker weg springen. Het pad wordt smaller. De groep valt wat uiteen en in een lange colonne lopen we verder langs sleuven vol veenpluis. In de geulen zien en horen we kikkers. Er vliegen overal libellen en juffers. Dit is mooi. En dan plots uit het niets duikt hij op. De slangenarend. Hij was al gesignaleerd in het gebied, maar je moet wat geluk hebben om hem te zien. Bleek lijf, donkere kop en korte staart. Wij lopen noordwaarts, hij vliegt over ons naar het zuiden. Een mooie waarneming en, samen met een heen-en weer zwevende blauwe kiekendief, een zeer gesmaakte afsluiter van deze wandeling. In de schaduw van het leuke informatiecentrum eten we onze boterhammen op. Ondertussen vliegen huiszwaluwen op en aan en bouwen druk aan hun nest onder de dakgoot. Na de lunch gaat een deel van de groep nog even op zoek naar de grauwe klauwier. Die broedt in het gebied vlakbij het infocentrum. Maar verder dan wat roodborsttapuiten en kneus komen ze niet.

Onze gids Luc houdt een strak tempo aan en we moeten er weeral van door. We rijden naar de andere kant van het gebied. Daar staat een uitkijktoren waar je een spectaculair zicht hebt over een groot deel van het Fochteloërveen. Ideaal om naar kraanvogels te speuren.

Philip Barbaix

VERSLAG

ARDEA IS EEN REGIONALE NATUURPUNT - VOGELWERKGROEP ACTIEF IN ANTWERPEN ZUID | HOBOKEN-KIEL-WILRIJK-EDEGEM-HOVE

**VOGEL-4-DAAGSE
GRONINGEN
2-5 JUNI 2016**

DAG 3

Zaterdag 4 juni – namiddag en avond

Na ons lunchpakket te hebben verorberd in het informatiecentrum van het Fochteloërveen vertrekken we naar de grote uitkijktoren. We rijden nog maar pas en we zien boven ons een sperwer vliegen, deze wordt door een boomvalk aangevallen: spektakel! Bij aankomst op de parking van het Ravenswoud merken enkele attente vogelaars een overschroevende buizerd op die wordt gepest door een raaf. De groepsleiders beslissen dat er – naast de vogel(waarneming) van de dag – ook 'de vogelaar van de dag' wordt ingevoerd ...

En Peter legt meteen zijn kaarten op tafel: hij spot boven de akkers een jagend mannetje grauwe kiekendief op. Deze kan met de vele telescopen prachtig bekeken worden.

Een kleine wandeling door Ravenswoud (waar jonge boomklevers roepen als goudhaantjes en we een raaf horen) komen we aan de prachtig geconstrueerde toren. Dit is volgens Luc 'het neusje van de zalm'!

In de hoogveenvlakte beneden en voor ons broeden de laatste jaren 1 tot 3 koppels kraanvogel, in Nederland totaal 5 a 8 paren. Zo een groot gebied, zo onopvallende grijze vogels, Af en toe worden ze in de broedtijd gezien: een speld in een hooiberg. Het geofende oog van Marc ontdekt een exemplaar voor een vennetje in verte. Iedereen genieten! Blijkbaar zit er ook een tweede vogel, gespot door het geofende oog van Peter H ('broer van', zou het aan de genen liggen?). De vogels zitten ver, zelfs met de telescoop zijn ze amper te zien. Een flutwaarneming zou ik het niet noemen, eerder een 'Monet-versie'.

Op de terugweg naar de auto horen we een wijfje koekoek roepen: 'bibibibi', doet een beetje denken aan de roep van de regenwulp. In het Ravenswoud horen we de roep van een ijsvogel, vreemd, zo in een bos. Maar al vlug blijkt er vlakbij een beekje te stromen. Wat had je gedacht!

We denken vlug te vertrekken naar de volgende locatie, maar onze grauwe kiek dacht daar anders over: bewonderend kijken we naar een luchtgevecht met een boomvalk. Adembenemend!

Uiteindelijk rijden we toch naar het Zuidlaardermeer. Via een tankstop in Emmen waar de wagens werden bijgetankt, enkele chauffeurs worden getrakteerd op een ijsje en waar we de voetmatten uitkloppen rijden we naar de noordkant van het Zuidlaardermeer. Via een zandweg (sorry fietsers voor het opwaaiend stof!) rijden we naar de palingrokerij Vos. Hier in de Oostpolder gaan we wat rondwandelen onder leiding van Dick Schoppers.

Het Zuidlaardermeer is op natuurlijke wijze ontstaan, waarschijnlijk als gevolg van een verstopping in de rivier de Hunze. Het meer is 450 Ha groot en op de meeste plaatsen niet dieper dan 1 meter. Ooit werd een deel van het gebied ingepolderd, nu probeert men grote delen van de oevers en graslanden terug aan de natuur te geven. Zo ontstaan er overal prachtige rietlanden, plassen en vochtige weilanden.

Dick stelt voor dat we de groep splitsen: mensen die graag iets willen gaan drinken in de herberg vlakbij en zij die vogels willen zien. Wat doet ARDEA dan? Allemaal gaan we vogels zien! In een kolonie kokmeeuwen is het zoeken naar een zwartkopmeeuw, of is het luisteren naar het typische miauwgeluid. Niets daarvan, Marc ontdekt echter boven het meer een witvleugelstern!

Prachtig beest, superwaarneming. Ook een tweede vogel wordt gevonden. Het zal spannend worden voor de verkiezing 'vogelaar van de dag'. Bart juicht ook: eindelijk een waterhoen gespot!

Verder zien we ook boven het meer enkele zwarte sterns en visdiefjes. In de rietkragen zingen rietgorzen, rietzangers en een bosrietzanger. Een bruine kiek jaagt de kokmeeuwen de lucht in, geen zwartkopmeeuw te spotten. In de polderplassen noteren we: grutto, kempiaan, kluut, tureluur, wintertaling, een mannetje zomertaling, slobbeenden, kuifeenden, grauwe gans, brandgans. In de grachten naast de weg kunnen we genieten van prachtige zwanenbloemen, gele lis en kleine valeriaan. We wandelen terug naar de auto's en worden afgelost door een hoop Nederlandse birders, zij zijn verwonderd dat we van zo ver naar hun vogels komen kijken. We vertellen hen dat we de EK-voetbalgekte proberen te ontsnappen en daardoor naar Nederland komen. Ha-hahahaha!

ardea@hobokensepolder.be
www.hobokensepolder.be
www.zuidrand.be

VERSLAG

ARDEA IS EEN REGIONALE NATUURPUNT - VOGELWERKGROEP ACTIEF IN ANTWERPEN ZUID | HOBOKEN-KIEL-WILRIJK-EDEGEM-HOVE

**VOGEL-4-DAAGSE
GRONINGEN
2-5 JUNI 2016**

DAG 3

Zaterdag 4 juni – namiddag en avond

Terug naar ons Natuurvriendenhuis De Hondsrug, waar de ARDEA-top zorgt voor een heuse receptie: Cava (Kirr Royal), fruitsap, chips. Zalig na zo'n dag vogelen in alweer onfrieze temperaturen! Dick Schoppers wordt door Luc en Joris uitvoerig bedankt voor zijn gidsbeurten. En daar mogen Antwerpse handjes en een fles Elixir d'Anvers (oppassen voor dubbeltellingen Dick!) niet bij ontbreken. Ook een felbegeerd ARDEA-notaboekje wordt zijn deel. Dick dankt ons 'dynamisch vogelgroepje', hij voelde zich al van de eerste moment thuis in onze groep.

Ondertussen zijn de stemmen voor 'vogelaar van de dag' geteld: het werd een nek aan nek-race tussen de Hofmanbroers. Peter wordt de winnaar. Zijn kennis en (slangen)arendsoog bezorgden ons onvergetelijke waarnemingen!

Tijd om onze buikskes te vullen: heerlijke asperges- en mosterdsoep, enkele fantastische ovenschotels en een fris dessertje. En dan weer op pad ...

We bezoeken 's avonds de Onlanden, onder leiding van Eelke, Dick's zoon die hier in dit gebied regelmatig gidst. Het gebied is opgedeeld in enkele deelgebieden, wij bezoeken eerst de Peizerwering (Eelderdiep). Een aantal dagen wordt hier de ralreiger gezien. Maarten houdt al enkele dagen waarneming.nl in het oog, deze soort wil hij absoluut zien. Helaas was de laatste melding die middag gepost om 13u ... Op een brug zien we enkele Nederlandse diehards, zij hebben het reigertje echter ook nog niet gezien., wat verderop hadden enkele andere vogelspotters wel geluk (nvdr: uit ingevoerde waarnemingen met foto bleek nadien duidelijk dat de ralreiger wél aanwezig was in de buurt op het moment dat we met de groep het gebied van de Peizerwering bezochten.) We laten het niet aan ons hart komen, we genieten van zwarte sterns, geoorde futen, enkele zomertalingmannetjes, bruine kiekendief, een overvliegende roerdomp, grote zilverreiger, vier overvliegende lepelaars, rietzangers en een heerlijk snorrende snor. Maarten wordt getroost door een roerdomp die hij net bij het opvliegen kan fotograferen.

De Onlanden is een nieuw aangelegd waterbergingsgebied. Teruggewonnen op polderland en met als functie: Groningen droog houden. Het is een 2500 Ha groot (= 350 voetbalvelden) laagveengebied tussen de beekdalen van het Eelderdiep en het Peizerdiep. Een waar paradijs voor watervogels. In mei 2013 is met een wildcamera en otter ontdekt. Wat een fantastische uitgestrekte natuurgebieden hebben onze noorderburen toch. We mogen er dik jaloers op zijn. Met de wagens gaan we naar een ander deel van het immense gebied: de Blauwvennen. In de verte zien we de skyline van Groningen, vergezeld van een pompende beat: de soundtrack van het plaatselijk uitgaansleven. Gelukkig wordt het geboenk overstegen door de zang van enkele snorren. We krijgen een zingend mannetje heel mooi te zien: bovenop een lisdodde, onverstoortbaar snorren, zijn kop zachtjes van links naar rechts bewegend. Marc, die een deel van het geluidsspectrum niet meer hoort, geniet er ook van: hij ziet de snor zingen en is heel gelukkig wanneer hij hem plots ook hoort! Een 50tal meter verder zit een sprinkhaanzanger te ratelen. De zang van deze twee vogels trekt sterk op elkaar, de ene ratelt meer, de snor ... is meer ... snorrend. We kunnen het mooi zien wanneer we ongeveer tussen de twee soorten gaan staan. Boven de plassen jagen twee boomvalken en van tussen het riet roept een waterral. In de verte blaft een vos volgens de ene, een ree volgens een andere.

Het begint ondertussen te schemeren. Het moment voor de roerdommen om hun vreemde geluid 'hoemp' voort te brengen. We horen zeker drie mannetjes roepen. Moeilijk te zeggen of ze dichtbij of veraf zitten, de roep van de roerdomp draagt erg ver! Het is een onvergetelijk moment.

Kwartelkoning, porseleinhoen, klein- en kleinst waterhoen zouden hier ook moeten/kunnen zitten. Luc probeert ze even – met goedkeuring van Dick en Eelke – met zijn draagbare hifi-installatie te lokken, maar ze geven niet thuis. We keren in het donker terug naar onze verblijfplaats. Het geluid van de roerdommen spookt nog gans de nacht door ons hoofd.

Voor wie meer wil lezen over de Onlanden: <https://www.natuurmonumenten.nl/natuurgebied/de-onlanden>

Bart Moons – 18 juni 2016

ardea@hobokensepolder.be
www.hobokensepolder.be
www.zuidrand.be

VERSLAG

ARDEA IS EEN REGIONALE NATUURPUNT - VOGELWERKGROEP ACTIEF IN ANTWERPEN ZUID | HOBOKEN-KIEL-WILRIJK-EDEGEM-HOVE

**VOGEL-4-DAAGSE
GRONINGEN
2-5 JUNI 2016
DAG 4
Zondag 5 juni— namiddag**

Door de extreem vroege vogels werd voor het ontbijt het Noordlaarderbos nog eens uitgekamd. o.a. geelgors, fluitier, gekraagde roodstaart, appelvink, goudvink en ree waren weer van de partij.

Na het ontbijt en het kuisen van de kamers werden de nodige lofbetuigingen overgemaakt aan de vrijwilligers van de Hondsrug. Hierna ging het richting de Alde Feanen (de oude venen), een 2.300 ha groot laagveenmoeras. Op de parking aangekomen werden we begroet door 2 "lelijke eendjes" in een ooievaarsnest.

Tijdens de wandeling tussen de educatieve kijkhutten en de uitkijktoren werden baardman en zomertortel gehoord. Vanop de uitkijktoren werd een opvliegende roerdomp gespot, de zoveelste van deze reis.

Dit gebied was ook interessant voor libellen; gewone oeverlibel, viervlek, vroege glazenmaker en platbuik resideren hier. Langs het wandelpad stond er ook nog een koningsvaren.

Tijdens de middagpauze aan het bezoekerscentrum zat er een braamsluiper open en bloot te zingen, knap.

Maarten Mortier

ardea@hobokensepolder.be
www.hobokensepolder.be
www.zuidrand.be

**VOGEL-4-DAAGSE
GRONINGEN
2-5 JUNI 2016
DAG 4
Zondag 5 juni— namiddag**

Tussen Lelystad en Almere...

Op de terugweg naar huis was als afsluiting van deze erg geslaagde vogelrijke vierdaagse een bezoek aan de bekende Oostvaarders plassen / 'nieuwe wildernis' voorzien. Via de Torenavalkweg en Praamweg naar de eerste stopplaats: Kleine Praambult met weids uitzicht over het gebied. Na een korte intro door Luc, met vermelding te letten op de vele (uitgehongerde) edelhertenlijken, die overal verspreid over de vlakte liggen kregen we al vrij snel een in de verte vliegende zeearend voor de lens. Bergeenden, overal ganzen ruim voorzien, ... een torenvalkje.

Niet ver voorbij de nabije spoorweg liep een eerste vos, wellicht op zoek naar een lekker hapje en mooi dichtbij te zien.

In de verte een waanzinnige 800 + edelherten... niet bijster natuurlijk te noemen.

Het ganse gebied ziet er dan ook behoorlijk overbegraasd uit.

Langs de bosrand, rechts voor de uitkijkeuvel, kan men de uitkijkhut De Zeearend zien liggen (bereikbaar vanuit het bezoekerscentrum aan de Knardijk).

Een tweede korte stop op een kleinere parking wat verder op de Praamweg (juist voor de brug) gaf de gelegenheid tot het verorberen van een ijsje of een frietje (1 patat groot).

Grote zilverreiger in de verte.

Het goede weer bleef voor luchttrillingen zorgen voor de verre waarnemingen .

Finaal: op weg naar de laatste stop/wandeling aan het natuurbelevingscentrum de Oostvaarders.

De auto Stefaan-Mia-Joris-Kathy moest evenwel rechtsomkeer maken.

Even spanning: Joris had op de Kleine Praambult zijn draagtas met o.a.portefeuille laten liggen... dus enige haast was gewenst. De rest van de groep reed al door.

Bij aankomst aan de parking van het centrum bleek dat we slechts binnen konden wanneer er iemand naar buiten reed. Eigenlijk was het vroeg sluitingstijd (poort dicht om 17 u), maar er was nog een feestje gaande... dus nog volk aanwezig en we geraakten nog binnen. Een deel van de groep wandelde ondertussen een eind verder naar een uitzichtheuvel waar ze naast de talrijke ganzen (grauwe- en brand-) edelherten te zien kregen...

De auto van Joris geraakte niet zonder extra hulp op de parking van het Buitencentrum, dus bleef een klein groepje wachten aan het centrum. Michel was de reddende engel bij aankomst ; reed met zijn wagen tot achter de schuifpoort zodat ze opening: de ploeg was weer voltallig. Joris uiteraard gelukkig met de ontdekking dat alles er nog was!

Johan en Luc bezochten in het centrum het hogerop gelegen uitzichtpunt, de trap omhoog, met goed zicht zonder wind achter de vele grote ramen met o.a. veel beschikbare verrekijkers gereed om als bezoeker te gebruiken.

Er waren ook wat opgezette vogels met roerdomp ... Jammer genoeg kwamen ze snel deze verdieping afsluiten.

Luc en Kathy volgden even verderop vanop de oever een prachtige vos die nabij zijn vermoedelijk hol onder toezicht van enkele honderden grauwe ganzen naar één van de talrijke kadavers liep en ze ontdekten nadien in de verte een rondvliegende adulte zeearend.

Van zodra de ganse groep terug bijeen was sprak Luc nog een laatste woordje en bedankte Marc de leiding namens de deelnemers. Het was een erg geslaagd geheel. Na het afscheid reed ieder op zich huiswaarts.

Wij hadden 4 dagen goed weer ! Veel vogels ! Knappe waarnemingen! Dat konden ze thuis niet zeggen!

Johan Mens

ARDEA IS EEN REGIONALE NATUURPUNT - VOGELWERKGROEP ACTIEF IN ANTWERPEN ZUID | HOBOKEN-KIEL-WILRIJK-EDEGEM-HOVE

**VOGEL-4-DAAGSE
GRONINGEN
2-5 JUNI 2016**
Soortenlijst
Peter+Marc Hofman

Opgezette Roerdomp (foto: J. Mens)

		2 juni	3 juni	4 juni	5 juni
1	geoorde fuut	1	1	1	
2	dodaars	1	1	1	
3	fuut	1	1	1	1
4	roodhalsfuut	1			
5	aalscholver	1	1	1	1
6	roerdomp		1	1	1
7	grote zilverreiger	1	1	1	1
8	blauwe reiger	1	1	1	1
9	purperreiger	1			1
10	ooievaar	1	1	1	1
11	zwarte ooievaar			1	
12	lepelaar	1	1	1	1
13	knobbelzwaan	1	1	1	1
14	wilde zwaan	1			
15	grauwe gans	1	1	1	1
16	grote canadese gans	1	1	1	1
17	brandgans	1		1	1
18	bergeend	1	1	1	1
19	nijlgans	1	1	1	1
20	wilde eend	1	1	1	1
21	krakeend	1	1	1	1
22	slobeend	1	1	1	1
23	smient		1		
24	wintertaling	1	1	1	
25	zomertaling	1	1	1	
26	tafeleend	1	1	1	
27	krooneend	1			
28	kuifeend	1	1	1	1
29	bahama pijlstaart		1		
30	zeearend	1			1
31	slangenarend			1	
32	bruine kiekendief	1	1	1	1
33	blauwe kiekendief			1	
34	grauwe kiekendief		1	1	
35	buizerd	1	1	1	1
36	wespendief	1		1	
37	sperwer		1	1	1
38	torenvalk	1	1	1	1
39	boomvalk		1	1	1
40	fazant	1	1	1	
41	waterral	1	1	1	1
42	waterhoen	1		1	1
43	meerkoet	1	1	1	1
44	kraanvogel			1	
45	scholekster	1	1	1	1
46	kluut		1	1	1
47	steltkluut		1		
48	kleine plevier	1	1	1	1
49	bontbekplevier		1		
50	kievit	1	1	1	1

ARDEA IS EEN REGIONALE NATUURPUNT - VOGELWERKGROEP ACTIEF IN ANTWERPEN ZUID | HOBOKEN-KIEL-WILRIJK-EDEGEM-HOVE

**VOGEL-4-DAAGSE
GRONINGEN
2-5 JUNI 2016**
Soortenlijst
Peter+Marc Hofman

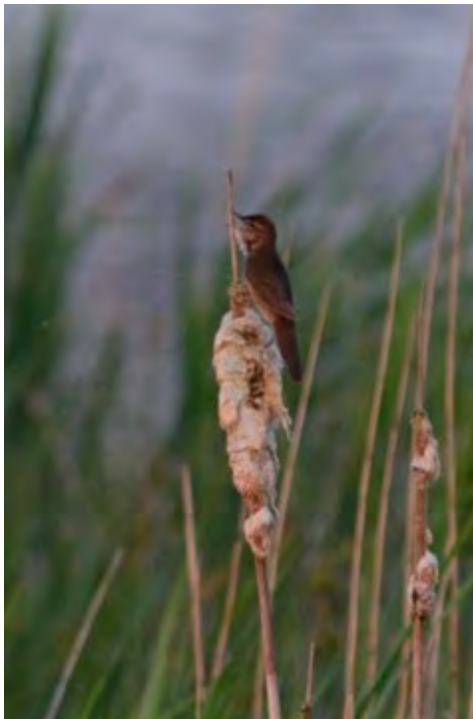
Karel Boey en Eelke Schoppers (foto: Bart Moons)

		2 juni	3 juni	4 juni	5 juni
51	witgat	1		1	1
52	tureluur	1	1	1	1
53	groenpootruiter		1		
54	grutto	1	1	1	1
55	wulp	1	1	1	1
56	watersnip		1	1	
57	kemphaan		1	1	
58	kokmeeuw	1	1	1	1
59	zilvermeeuw	1		1	1
60	kleine mantelmeeuw	1	1	1	1
61	dwergmeeuw		1		
62	visdief	1	1	1	1
63	zwarte stern	1	1	1	
64	witvleugelstern			1	
65	witwangstern		1		
66	holenduif	1	1	1	1
67	houtduif	1	1	1	1
68	turkse tortel	1	1	1	
69	zomartortel				1
70	koekoek	1	1	1	1
71	kerkuil			1	
72	gierzwaluw	1	1	1	1
73	ijsvogel	1	1		1
74	zwarte specht			1	1
75	groene specht			1	
76	grote bonte specht		1	1	1
77	kleine bonte specht				1
78	veldleeuwerik	1	1	1	1
79	oeverzwaluw	1	1		1
80	boerenzwaluw	1	1	1	1
81	huiszwaluw	1	1	1	1
82	graspieper	1	1	1	1
83	boompieper	1	1	1	1
84	witte kwikstaart	1	1	1	1
85	gele kwikstaart	1	1	1	
86	winterkoning	1	1	1	1
87	heggemus	1			
88	roodborst	1	1	1	1
89	nachtegaal	1			
90	blauwborst	1	1	1	1
91	gekraagde roodstaart		1	1	1
92	zwarte roodstaart		1		
93	paapje			1	
94	roodborsttapuit		1	1	1
95	zanglijster	1	1	1	1
96	grote lijster	1	1	1	1
97	merel	1	1	1	1
98	tuinfluiter	1	1	1	1
99	zwartkop	1	1	1	1
100	braamsluiper	1			1

ARDEA IS EEN REGIONALE NATUURPUNT - VOGELWERKGROEP ACTIEF IN ANTWERPEN ZUID | HOBOKEN-KIEL-WILRIJK-EDEGEM-HOVE

**VOGEL-4-DAAGSE
GRONINGEN
2-5 JUNI 2016**
Soortenlijst
Peter+Marc Hofman

Snor (foto: Bart Moons)

		2 juni	3 juni	4 juni	5 juni
101	grasmus	1	1	1	1
102	rietzanger	1	1	1	1
103	sprinkhaanzanger	1	1	1	1
104	snor		1	1	
105	kleine karekiet	1	1	1	1
106	bosrietzanger	1	1		
107	spotvogel		1		
108	fitis	1	1	1	1
109	tuultje		1	1	1
110	tjiftjaf	1	1	1	1
111	grauwe vliegenvanger	1	1		1
112	bonte vliegenvanger			1	1
113	koolmees	1	1	1	1
114	zwarte mees		1	1	
115	pimpelmees	1	1	1	1
116	matkop				1
117	staartmees				1
118	baardman	1			1
119	boomklever		1	1	1
120	boomkruiper	1	1	1	1
121	ekster	1	1	1	1
122	gaai		1	1	1
123	kauw	1	1	1	1
124	roek		1	1	1
125	zwarte kraai	1	1	1	1
126	raaf			1	1
127	spreeuw	1	1	1	1
128	weliswaal			1	
129	huismus	1	1	1	1
130	ringmus		1	1	
131	vink	1	1	1	1
132	kneu	1	1	1	
133	putter	1	1	1	1
134	groenling	1	1	1	1
135	goudvink			1	1
136	appelvink		1	1	1
137	rietgors	1	1	1	1
138	geelgors	1	1	1	1
139					
140					

dagtotaal:	2 juni	3 juni	4 juni	5 juni
	94	107	112	97

reistotaal:	138
--------------------	-----

	bosuil	onzeker
	zwartkopmeeuw	onzeker

DEELNEMERS

ARDEA IS EEN REGIONALE NATUURPUNT - VOGELWERK GROEP ACTIEF IN ANTWERPEN ZUID | HOBOKEN-KIEL-WILRIJK-EDEGEM-HOVE

VOGEL-4-DAAGSE GRONINGEN 2-5 JUNI 2016

AUTO 1 / Chauffeur: FONS Bresseleers

Bresseleers Fons + Toekie

Koolsveldlaan 24, 2110 Wijnegem 0472 422 423 | goud.vink@telenet.be

Barbaix Philip

Acht Eeuwenlaan 35 (61?) B5, 2650 Edegem 0495 84 31 67 | barbaix.philip@gmail.com

Joris De Bleser (Barbaix Philip, 2^e pers)

p/a Acht Eeuwenlaan 35 B5, 2650 Edegem 0495 84 31 67 | barbaix.philip@gmail.com

AUTO 2 / Chauffeur: LUC Van Schoor

Van Schoor Luc + Van Kerckhove Sonja

Koornbloemstraat 179 - bus 9, 2610 Wilrijk 0494 33 63 09 | luc.vanschoor@scarlet.be

Van Lierde Karl

Kluisbeekstraat 31, 1745 Opwijk 0479 39 82 55 | karl.vanlierde@hotmail.com

Boey Karel

Achterheide 101, 1840 Londerzeel 052 30 38 98 | karel_boey@msn.com

AUTO 3 / Chauffeur: MARC Hofman

Hofman Marc

Rombaut Keldermansstraat 9, 2650 Edegem 0494 56 01 07 | marc.hofman3@telenet.be

Hofman Peter

Hoofdboslaan 56, 2620 Hemiksem 0496 14 17 76 | stanlo@skynet.be

Lefranc Marnix*

Biezenwei 4/3, 2650 Edegem 0499 23 01 91 | marnix.lefranc@telenet.be

Moons Bart

Wolschaerderveldenstraat 32, 2640 Mortsel 0476 84 94 31 | bartmoons@hotmail.com

AUTO 4 / Chauffeur: STEFAAN Marysse

Marysse Stefaan + Vermandel Mia

Julius De Geyterstraat 192, 2020 Antwerpen 03 827 44 31 | mia-stefaan@skynet.be

De Lange Kathy

Grotenhof 9/3, 2640 Mortsel 0478 31 49 08 | kathy.de.lange@gmail.com

Van Reusel Joris

Jupiterstraat 24, 2600 Berchem 0486 83 62 34 | info@jupiter24.be

AUTO 5 / Chauffeur: MICHEL Verfaillie

Verfaillie Michel

Amerikalei 112/20, 2000 Antwerpen 0485 34 00 01 | 008michel@hotmail.be

Mens Johan Koning

Albertstraat 46, 2610 Wilrijk 0478 32 46 32 | johanmens@skynet.be

Mortier Maarten*

Oudestraat 99, 2610 Wilrijk 0496 83 98 44 | mmortar@hotmail.com

(*) reserve chauffeurs

ardea@hobokensepolder.be
www.hobokensepolder.be
www.zuidrand.be

PROGRAMMA

ARDEA IS EEN REGIONALE NATUURPUNT - VOGELWERKGROEP ACTIEF IN ANTWERPEN ZUID | HOBOKEN-KIEL-WILRIJK-EDEGEM-HOVE

VOGEL-4-DAAGSE GRONINGEN 2-5 JUNI 2016

Het programma werd samengesteld door Luc Van Schoor (gids ARDEA), met de hulp van Dick Schoppers (plaatselijke gids) en met begeleiding van Kathy De Lange en Joris Van Reusel. Dick is een vooraanstaand Nederlands vogelwaarnemer, vogelbeschermer, vogelteller en gids actief in de regio Groningen-Drenthe, die in 2014 de jaarlijkse 'Vogelpries' ontving van de Werkgroep Avifauna Drenthe (WAD). Bij deze zijn wij hem reeds onze grootste dank verschuldigd. De samenstelling van het programma kan gewijzigd worden naargelang de weersomstandigheden, recente vogelwaarnemingen en gewijzigde tijdinvulling door de gids(en).

Dag 1 | Donderdag 2 JUNI

- 7.30 uur stipt vertrek aan 't Spant te Wilrijk
- Vandaag rijden we helemaal door Nederland naar Groningen, via enkele niet te versmaden vogelgebieden.

Een eerste stop is gepland in het moerasgebied **Harderbroek-Flevoland** (Harderwijk) waar o.a. roerdomp en baardman broeden. Voor de middagpauze kunnen we terecht in het **bezoekerscentrum Nationaal Park De Wieden-Weerribben** bij Sint Jansklooster. In de namiddag staan nog twee gebieden op de agenda: een bezoek aan de **vogelkijkhut De Auken** in De Wieden (met o.a. broedende purperreigers, lepelaar en grote zilverreiger) en een bezoek aan de **vogelkijkhut natuurgebied Diependal** bij Assen (met alle fuutachtigen en roodhalsfuut als uitzonderlijke broedvogel). De aankomst in het **Natuurvriendenhuis De Hondsrug** bij Noordlaren kan tegen 19 uur aanlopen. We maken dan de verdeling van de kamers, genieten van het avondeten en bekijken samen het programma voor de volgende dag.

Dag 2 | Vrijdag 3 JUNI

- Ontbijt
- Vandaag blijven we in de buurt van Groningen.

De dag zal allicht te kort zijn om de vele omliggende vogelrijke gebieden te kunnen bezoeken. Excursies naar het **Onnerland, het Zuidlaardermeer en de Westbroekstermadepolder** staan op de agenda. Het precieze programma is afhankelijk van de bijzonderste recente vogelwaarnemingen en wordt mee bepaald door onze plaatselijke gids Dick Schoppers. Te verwachten soorten vandaag zijn o.a. zwarte stern, witwangstern en zelfs witvleugelstern, alsook geoorde fuut, kempiaan en grutto om er maar enkele te noemen. Na het avondeten in de Hondsrug houden we weer een korte briefing

Dag 3 | Zaterdag 4 JUNI

- Vroeg uit de veren-ontbijt
- Vandaag trekken we er vroeg op uit voor twee excursies (waarvan de laatste optioneel is).

We rijden met de auto's een eindje naar het zuiden en we spenderen een groot stuk van de dag aan één gebied, het prachtige **Fochteloërveen** met o.a. kraanvogel, paapje en mogelijk ook slangenarend als broedvogels. In de late namiddag keren we dan terug naar De Hondsrug voor een vervroegd avondmaal. Nadien hebt u de keuze, vanaf ca 19 uur: ofwel een bijzondere avondexcursie naar de **Onlanden en omgeving Heestermeer** waar o.a. kwartelkoning, porseleinhoen, snor, en roerdomp als broedvogels voorkomen. De andere optie is even leuk: gewoon chillen in het verblijf, met een boek en een lekker drankje... Omstreeks 23 uur komt de excursiegroep terug thuis. Samen drinken we nog een pint op ... en in een korte briefing blikken we weer vooruit op de volgende dag.

Dag 4 | Zondag ZONDAG 5 juni

- Ontbijt, afrekening van de kosten, inpakken
- Vandaag rijden we terug naar Antwerpen, maar ook dat wordt één lange vogelexcursie!

Een eerste excursie is voorzien in het **Nationaal Park Alde Faenen** (Oude Venen) bij Eernewoude. In dit bijna 4000 ha groot laagveenmoeras gaan we wandelend op zoek naar bijzondere broedvogels zoals de grote karekiet, purperreiger, zwarte stern, en ooievaar. De middagpauze houden we bij de alom gekende **Oostvaardersplassen** nabij Lelystad/Flevoland. Daar bezoeken we vervolgens enkele uitzichtpunten langs dit uitgestrekt gebied waar o.m. zeearenden, edelherten en vossen thuis horen. We sluiten ons bezoek aan de Oostvaardersplassen af met een drankpauze in het heel leuke nieuwe bezoekerscentrum. Omstreeks 18 uur ten laatste vertrekken we van hieruit terug naar Antwerpen. De vermoedelijke terugkomst in Wilrijk, aan 't Spant is gepland omstreeks 20 uur.

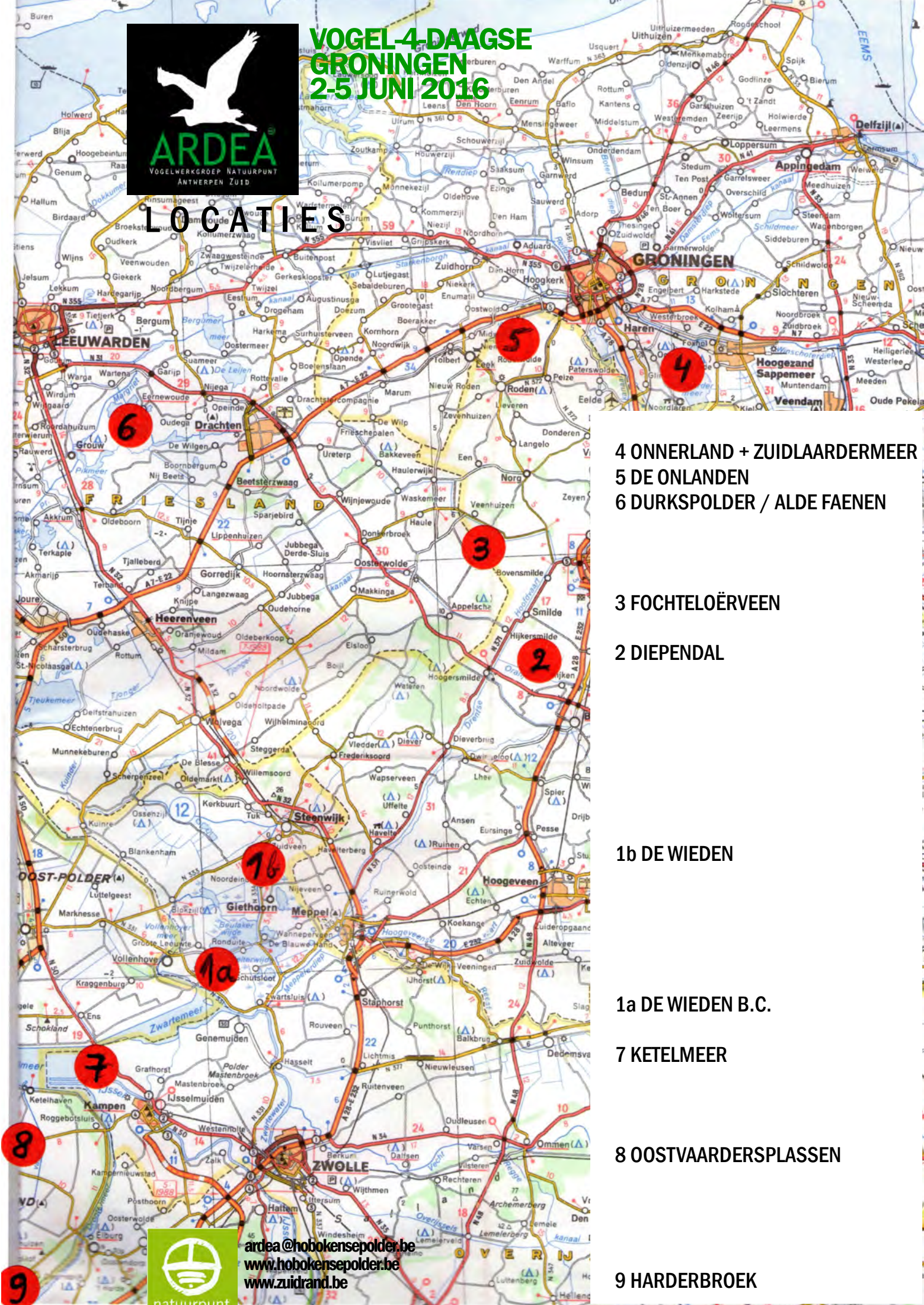
ardea@hobokensepolder.be
www.hobokensepolder.be
www.zuidrand.be

VOGEL-4-DAAGSE GRONINGEN 2-5 JUNI 2016

LOCATIES

4 ONNERLAND + ZUIDLAARDERMEER
5 DE ONLANDEN
6 DURKSPOLDER / ALDE FAENEN

3 FOCHTELOËRVEEN

2 DIEPENDAL

1b DE WIEDEN

1a DE WIEDEN B.C.

7 KETELMEER

8 OOSTVAARDERSPLASSEN

9 HARDERBROEK

ardea@hobokensepolder.be
www.hobokensepolder.be
www.zuidrand.be

LOCATIES

ARDEA IS EEN REGIONALE NATUURPUNT - VOGELWERKGROEP ACTIEF IN ANTWERPEN ZUID | HOBOKEN-KIEL-WILRIJK-EDEGEM-HOVE

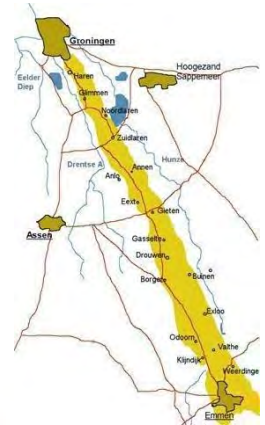
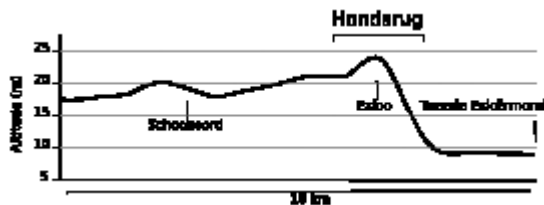
VOGEL-4-DAAGSE GRONINGEN 2-5 JUNI 2016

Volgnr	Bol nr	Bestemming
1	9	Harderbroek : Knardijk 40, 3898LV Zeewolde
2	7	Ketelmeer : Rechterveldweg 8, 8267AL Kampen
3	1a	Bezoekerscentrum De Wieden : Beulakerpad 1, 8326AH Sint Jans klooster
4	1b	De Wieden : 8343VA Zuidveen, De Auken 4
5	2	Diependal – Assen : Oranje. Via Oranjekanaal Noordzijde 42, linksaf Zwarte Weg in tot aan de Leemdijk.
6	4	De Hondsrug : 9479TM Noordlaren, Duinweg 6,
7	4	Onnerland en Zuidlaardermeer
8	3	Fochteloërveen : 8428RR Fochteloo, Fochteloërveen 12. Parking Brunstingerplas. Wandelroute.
9	3	Fochteloërveen Uitkijktoren : 8427RM Ravenswoud, Lycklavaart 1
10	5	De Onlanden
11	6	Alde Faenen – Eernewoude : 9264TN Eernewoude, Parking Dominee Bolleman Van der Veenweg
12	6	Durkspolder : 9216XJ Oudega Gem. Smaligerlnd, Westersânning
13	6	Unlân fan Jelsma & Kobbelân : 8497NJ Goengahuizen Kobbewei 5.
14	8	Buitencentrum Oostvaardersplassen : 8218AA Lelystad, Kitsweg 1
15	8	Oostvaardersplassen - Kleine Praambult : 8218AA Lelystad Praamweg
16	8	Oostvaardersplassen - Grote Praambult : 8218AA Lelystad Praamweg
17	8	Natuurbelevingscentrum de Oostvaarders : 1336RZ Almere, Oostvaarderslosplaats 1,

DE HONDSRUG

ARDEA IS EEN REGIONALE NATUURPUNT - VOGELWERK GROEP ACTIEF IN ANTWERPEN ZUID | HOBOKEN-KIEL-WILRIJK-EDEGEM-HOVE

De **Hondsrug** is een langgerekte rug in Drenthe en Groningen die zich van Emmen tot de stad Groningen uitstrekt.

Hij maakt deel uit van een groter geheel van zandruggen en stroomdalen in Drenthe en Groningen dat wel het *Hondsrugsysteem* wordt genoemd.

De Hondsrug heeft een lengte van 70 kilometer en een gemiddelde hoogte van 20 meter boven NAP. Niettemin is het grootste deel van de Hondsrug slechts enkele meters hoger dan de omliggende 'dalen'.

UNESCO

De Hondsrug vormt, samen met een deel van het omringende gebied, het enige geopark van Nederland.

Eind 2015 besloot de Algemene Vergadering van UNESCO om de 120 Geoparken in de wereld een UNESCO-status toe te kennen. De Hondsrug in Drenthe en Groningen kreeg in 2013 de status van Geopark. De nieuwe UNESCO-status voor het Geopark De Hondsrug is een bijzondere erkenning en zal naar verwachting een toeristische- en economische impuls geven.

Mondiaal netwerk

Alle Geoparken zijn lid van het Global Geoparks Network (GGN), een internationaal samenwerkingsplatform. Tot op heden stond dit netwerk alleen onder toezicht van UNESCO, maar het wordt nu ondergebracht bij de aardwetenschappelijke tak van de organisatie. Voordelen hiervan zijn de vergroting van de zichtbaarheid dankzij het UNESCO-label, de betere afstemming met andere UNESCO-programma's, eenduidige kwaliteitsnormen voor deze gebieden en meer kennisuitwisseling.

Betekenis voor het Hondsruggebied

Voor de Hondsrug is de toekenning van de UNESCO-status een grote opsteker. Uit ervaringen met het werelderfgoedprogramma is gebleken dat UNESCO-labels de toeristische aantrekkingskracht van een gebied flink kunnen vergroten: Dat kan een economische impuls voor het gebied opleveren.

Activiteiten

In Geopark de Hondsrug werken inwoners, ondernemers Het Geopark De Hondsrug organiseert tal van activiteiten.

**VOGEL-4-DAAGSE
GRONINGEN
2-5 JUNI 2016**

DE HONDSRUG

ARDEA IS EEN REGIONALE NATUURPUNT - VOGELWERKGROEP ACTIEF IN ANTWERPEN ZUID | HOBOKEN-KIEL-WILRIJK-EDEGEM-HOVE

Een sfeervol huis op een unieke plek!

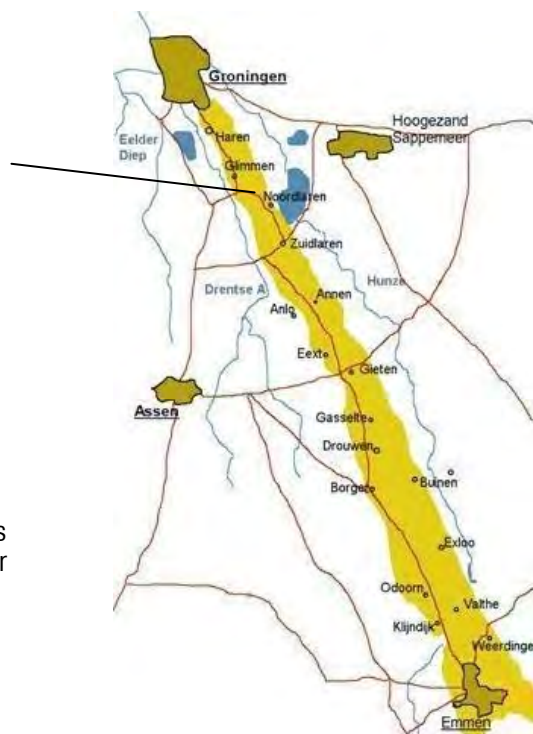
Natuurvriendenhuis De Hondsrug is prachtig gelegen aan de rand van het Noordlaarderbos, in het Nationaal Landschap Drentsche Aa. We bieden een gastvrij verblijf aan individuele gasten en groepen op basis van zelfverzorging: prettige kamers en twee goed uitgeruste keukens waar je zelf kunt koken. Naast het huis is een klein natuurkampeerterrein. Wees welkom voor een kort of langer verblijf of om iets te drinken tijdens een wandeling

Duinweg 6, 9479 TM Noordlaren
TEL: ++ 00 / 31/ 088-0990980
hondsrug@nivon.nl

Kamerverdeling

Kamer 1 Philip Barbaix + Joris De Bleser
Kamer 2 Fons Bresseleers + Toeky
Kamer 3 Kathy De Lange
Kamer 4 Marc Hofman + Bart Moons
Kamer 5 Peter Hofman + Marnix Lefranc
Kamer 6 Sonja Van Kerckhove + Luc Van Schoor
Kamer 7 Mia Vermandel + Stefaan Marysse
Kamer 8 Karl Van Lierde + Karel Boey

Kamer x Michel Verfaillie + Johan Mens
Kamer x Maarten Mortier + Joris Van Reusel
Kamer x Joris Van Reusel

ardea@hobokensepolder.be
www.hobokensepolder.be
www.zuidrand.be

REISMAP

ARDEA IS EEN REGIONALE NATUURPUNT - VOGELWERKGROEP ACTIEF IN ANTWERPEN ZUID | HOBOKEN-KIEL-WILRIJK-EDEGEM-HOVE

ARDEA
dankt u allen
voor deze fijne
en vogelrijke
reis!

ardea@hobokensepolder.be
www.hobokensepolder.be
www.zuidrand.be